

POSTANOWIENIE

Dnia 15 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa B. G.

przeciwko B. Sp. z o.o. w likwidacji w B., C. Sp. z o.o. w B.

o przywrócenie do pracy i wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 15
kwietnia 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 30 września 2019 r., sygn. akt VIII Pa (...),

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**II. zasądza od powódki na rzecz pozwanej 240 zł (dwieście
czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 września 2019 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił apelację powódki B. G. od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 26 marca 2014 r. w stosunku do B. Sp. z o.o. w likwidacji w B. i C. Sp. z o.o. w B., odrzucił apelację wobec B. Sp. z o.o. w likwidacji w B. co do roszczenia o odszkodowanie.

Sąd Okręgowy przy ponownym rozpoznaniu sprawy przyjął, że roszczenie powódki o przywrócenie jej do pracy u strony pozwanej C. Sp. z o.o. i zasądzenie solidarnie od pozwanych spółek B. Sp. z o.o. w likwidacji i C. Sp. z o.o. wynagrodzenia za cały okres pozostawania bez pracy uprawomocniło się, bowiem powódka w apelacji od wyroku Sądu Rejonowego żądała uchylenia zaskarżonego wyroku oraz przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania

wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania apelacyjnego ewentualnie jego zmiany i zasądzenia od B. Sp. z o.o. w likwidacji na jej rzecz odszkodowania w kwocie 18.173,85 zł. Zauważył nadto, że powódka w apelacji domagała się odszkodowania od podmiotu, wobec którego w pozwie nie domagała się przywrócenia do pracy, przez co apelację w zakresie roszczenia o odszkodowanie od B. Sp. z o.o. w likwidacji jako niedopuszczalną należało odrzucić na podstawie art. 373 k.p.c. w zw. z art. 370 k.p.c. Dopiero w piśmie z dnia 6 czerwca 2016 r., a zatem po wydaniu wyroku z dnia 7 sierpnia 2014 r. przez Sąd Okręgowy w W., uchylonego następnie przez Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 15 marca 2016 r., powódka zmieniła wnioski apelacji i wniosła w miejsce odszkodowania o przywrócenie jej do pracy u strony pozwanej C. Sp. z o.o. oraz o zasądzenie od pozwanych B. Sp. z o.o. w likwidacji i C. Sp. z o.o. na jej rzecz wynagrodzenia za cały okres pozostawania bez pracy. W ocenie Sądu Okręgowego takie przekształcenie żądania w trybie art. 383 k.p.c. jest niedopuszczalne i spóźnione. Odnosząc się w dalszej kolejności do możliwości zmiany przez pracownika roszczenia z odszkodowawczego na restytucyjne, opierając się na wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2016 r., II PK 264/15, podkreślił, że pracownik, który dokonał wyboru świadczenia o odszkodowanie, po dojściu oświadczenia woli do pracodawcy bez jego zgody nie może dochodzić przywrócenia do pracy.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w rozpoznawanej sprawie w wyroku z dnia 15 marca 2016 r., II PK 24/15, zgodnie z którym likwidacja spółki, w której pozostawiono jedynie działaczy związkowych, przy przeniesieniu pozostałych pracowników do innych spółek grupy kapitałowej, nie oznacza likwidacji pracodawcy w rozumieniu art. 41¹ § 1 k.p. Wobec treści apelacji uznał jednak jej roszczenie za bezprzedmiotowe. Zdaniem Sądu Okręgowego powódka winna domagać się przywrócenia do pracy w B. Sp. z o.o. w likwidacji lub w innej spółce należącej do grupy P. S.A., która przejęła jej obowiązki lub zakres działalności. Z przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego wynika jego zdaniem jednoznacznie, że zadania podobne do tych, które powódka wykonywała w spółce B. Sp. z o.o. ostatnio, tj. od października 2011 r. na stanowisku ds. utrzymania czystości w jednoosobowym Dziale Utrzymania Czystości nie zostały przejęte przez pozwaną spółkę C. Sp. z o.o. Wskazał również,

że materiał dowodowy nie wykazał by stworzenie powódce jednoosobowego stanowiska pracy w 2011 r. było celowym działaniem pracodawcy zmierzającym do pozbawienia jej szczególnej ochrony przed rozwiązaniem z nią stosunku pracy, o czym świadczyć ma złożenie jej oświadczenia woli o wypowiedzeniu umowy o pracę we wrześniu 2013 r. (czyli po upływie prawie 2 lat).

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy: (-) art. 50 § 1 k.p.c., art. 49 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do 7 listopada 2019 r. oraz art. 49 § 1 i § 2 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym od 7 listopada 2019 r. w związku z art. 391 § 1 zd. pierwsze k.p.c.; (-) art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c.; (-) art. 398²⁰ zd. pierwsze k.p.c., (-) art. 130 § 1 zd. pierwsze i drugie k.p.c. i art. 193 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. pierwsze k.p.c. a także art. 368 § 1 pkt 5 k.p.c. oraz art. 373 zd. pierwsze k.p.c. w zw. z art. 370 k.p.c.; (-) art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. pierwsze k.p.c.; (-) art. 373 zd. pierwsze k.p.c. w zw. z art. 370 k.p.c. oraz art. 383 k.p.c. w zw. z art. 477¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. pierwsze k.p.c.; (-) art. 378 § 1 k.p.c., art. 381 k.p.c., art. 382 k.p.c., a także art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. pierwsze k.p.c., a także n naruszeniu prawa materialnego: (-) art. 8 k.p. oraz art. 9 § 1 k.p., art. 23¹ § 1 k.p. i art. 41¹ § 1 k.p., art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p., art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy o związkach zawodowych, art. 1 konwencji z dnia 23 czerwca 1971 nr 135 dotyczącej ochrony przedstawicieli pracowników w przedsiębiorstwach i przyznania im ułatwień, pkt 3 i art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/23/WE; (-) art. 8 k.p. oraz art. 9 § 1 k.p., art. 23¹ § 1 k.p. i art. 41¹ § 1 k.p., art. 45 § 1-3 k.p., art. 47 zd. drugie k.p., art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p., art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy o związkach zawodowych, art. 1 konwencji z dnia 23 czerwca 1971 nr 135 dotyczącej ochrony przedstawicieli pracowników w przedsiębiorstwach i przyznania im ułatwień, pkt 3 i art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/23/WE; (-) art. 41¹ § 1 k.p.; (-) art. 8 k.p. w zw. z art. 57 § 2 k.p., przy uwzględnieniu art. 2 pkt 2 oraz art. 33 ust. 4 pkt 1-12 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie istotne zagadnienia prawne. Pierwsze zagadnienie dotyczy art. 380 k.p.c. odpowiednio stosowanego w postępowaniu ze skargi kasacyjnej: czy Sąd Najwyższy może rozpoznać na wniosek strony również i te postanowienia,

które stały się prawomocne na skutek rozpoznania środka odwoławczego przez inny Sąd aniżeli Sąd Najwyższy, jeżeli tak, to czy wniosek ten ma dotyczyć pierwotnie wydanego postanowienia, czy też postanowienia wydanego na skutek wniesienia środka odwoławczego; czy do takiego wniosku ma zastosowanie termin dwóch miesięcy, o którym mowa w art. 398⁵ § 1 k.p.c. Drugie z przedstawionych zagadnień dotyczy art. 49 k.p.c., a mianowicie czy odnalezienie w aktach sprawy – jeszcze przed przeprowadzeniem czynności dowodowych – uzasadnia wyroku oddalającego apelację stanowi wystarczającą przesłankę do wyłączenia Sędziów rozpoznających apelację w trybie art. 49 k.p.c., mając na względzie, że od 7 listopada 2019 r. obowiązuje art. 49 § 2 k.p.c. Ostatnie z zagadnień wskazanych przez skarżącą dotyczy art. 45 § 1 -3 k.p. oraz art. 47 k.p. a także rzutuje na wykładnię art. 56 § 1 k.p., a mianowicie: czy możliwe jest przywrócenie pracownika do pracy u innego podmiotu aniżeli podmiot składający oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę na warunkach obowiązujących u tego podmiotu składającego to oświadczenie, a jeżeli tak, to który z tych podmiotów i na jakich zasadach jest zobowiązany do zapłaty wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy w przypadku podjęcia pracy przez pracownika przywróconego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie -

wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2015 r., I PK 19/15, LEX nr 2021941). Istotne zagadnienie prawne może odnosić się zarówno do prawa procesowego, jak i materialnego. Zagadnienie prawne powinno wyrażać problem prawny, którego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2012 r., III SK 10/12, LEX nr 1228616; z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, LEX nr 1230170; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109).

Odnosząc się do pierwszego ze wskazanych zagadnień zauważyć należy, że rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego lub wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2015 r., III UK 2/15, LEX nr 2288985). W myśl art. 380 k.p.c. sąd drugiej instancji, na wniosek strony, rozpoznaje te postanowienia sądu pierwszej instancji, które nie podlegały zaskarżeniu w drodze zażalenia, a miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. Zakresem kognicji sądu drugiej instancji rozpoznającego apelację objęte są niezaskarżalne postanowienia sądu pierwszej instancji, tj. niekończące postępowania w sprawie i niepodlegające zaskarżeniu na podstawie art. 394 § 1 pkt 1–12 k.p.c. lub przepisów szczególnych. Postanowienia zaskarżalne zażaleniem, które nie zostały jednak zaskarżone przez strony, nie podlegają kontroli w trybie art. 380 k.p.c. (M. P. Wójcik [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom I. Art. 1-729, red. A. Jakubecki, LEX/el. 2019, art. 380). Sąd odwoławczy nie może w świetle tej regulacji dokonać kontroli orzeczeń, które podlegały zażaleniu (lub które nawet zostały zaskarżone), gdyż to faktycznie oznaczałoby, iż prawomocne orzeczenia ponownie mogą zostać zmienione (P. Kowalska, Sformułowanie wniosku z art. 380 k.p.c. w zażaleniu do Sądu Najwyższego, „Przegląd Prawno-Ekonomiczny” 2018/3, s. 281). Instytucji

określonej w art. 380 podlegają wyłącznie postanowienia sądu (zarządzenia przewodniczącego), a więc podjęte w sposób formalny decyzje procesowe. Jeśli natomiast sąd pierwszej instancji nie wydał postanowienia, niezasadnie pomijając np. milczeniem, tj. bez wydania stosownego postanowienia, wnioski dowodowe na podstawie art. 235² § 2 k.p.c., strona powinna w apelacji podnieść jedynie zarzuty skierowane przeciwko takiemu uchybieniu (M. Manowska [w:] A. Adamczuk, P. Pruś, M. Radwan, M. Sieńko, E. Stefańska, M. Manowska, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Art. 1-477(16), wyd. IV, Warszawa 2021, art. 380). Oznacza to, że ekstraordynaryjna kontrola sądu apelacyjnego jest możliwa po kumulatywnym spełnieniu przesłanek z art. 380 k.p.c., to jest, po pierwsze, może ona dotyczyć tylko postanowień, a nie innych czynności procesowych (na przykład zarządzeń przewodniczącego), po drugie, ogranicza się jedynie do orzeczeń, od których nie przysługuje zażalenie i po trzecie, jest skuteczna, gdy postanowienie to miało wpływ na rozstrzygnięcie sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2018 r., III PK 48/17, LEX nr 2496288). Artykuł 380 k.p.c. znajduje odpowiednie zastosowanie w postępowaniu kasacyjnym. Możliwość żądania poddania kontroli Sądu Najwyższego może dotyczyć tych postanowień sądu drugiej instancji, na które nie przysługuje zażalenie (A. Partyk [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz aktualizowany, red. O. M. Piaskowska, LEX/el. 2020, art. 380).

Sformułowane zagadnienie prawne powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i zawierać szeregu szczegółowych założeń determinujących odpowiedź, jak i nie może służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2015 r., IV CSK 405/15, LEX nr 2160209). Jeżeli zagadnienie prawne dotyczy sfery faktów, a nie wykładni prawa, nie może być podstawą przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2015 r., I PK 222/14, LEX nr 1998543). Tego rodzaju sytuacja wiąże się z drugim przedstawionym przez skarżącą zagadnieniem. Zmierza ona do uzyskania odpowiedzi, czy okolicznością mogącą wywoływać

uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie (art. 49 k.p.c.) jest „odnalezienie w aktach sprawy – jeszcze przed przeprowadzeniem czynności dowodowych – uzasadnia wyroku oddalającego apelację”.

Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114; z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 15/18, LEX nr 2499790). Chodzi o problem prawny, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2018 r., I UK 268/17, LEX nr 2508639). Trzecie z przedstawionych zagadnień nie ma takiego charakteru, bowiem Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie odniósł się już do możliwości przywrócenia pracownika do pracy u innego podmiotu niż podmiot składający oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę. W orzecznictwie wskazuje się, że art. 41¹ k.p. nie znajduje zastosowania w przypadku likwidacji pracodawcy, w związku z którą następuje przejście całości lub części prowadzonego przez niego zakładu pracy na innego pracodawcę, który kontynuuje ich działalność lub podejmuje działalność podobną. W takiej sytuacji pracownicy podlegają nadal ochronie przed wypowiedzeniem lub rozwiązaniem umowy o pracę, wynikającej z art. 38, 39 i 41 k.p. oraz z przepisów szczególnych. W razie wypowiedzenia lub rozwiązania umowy o pracę z naruszeniem tej ochrony, pracownikowi przysługują stosowne roszczenia przewidziane w przepisach prawa na wypadek bezprawnego rozwiązania stosunku pracy. Po dacie transferu z roszczeniami tymi, np. z roszczeniem o przywrócenie do pracy, pracownik może występować do nowego pracodawcy - nabywcy zakładu lub jego części, z którą wiązały się w przeważającej mierze jego zadania, który, jako następca prawny, odpowiada za skutki prawne wynikające z bezprawnego rozwiązania stosunku pracy przez poprzedniego pracodawcę (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 września 2008 r., II PK 44/08,

OSNP 2010, nr 5-6, poz. 58; z dnia 16 maja 2001, I PKN 573/00, OSNP 2003, nr 5, poz. 124; z 17 lutego 1999 r., I PKN 569/98, OSNAPiUS 2000 nr 7, poz. 259).

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie reguły z art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.